

به نام خدا

طرح دوره دانشکده بهداشت و ایمنی

دفتر توسعه آموزش

تاریخ تنظیم: ۱۴۰۵/۶/۲۷

نام دوره (درس)	مقطع و رشته جمعیت هدف:
ابزارهای ارزیابی جامع و پایش سلامت در سالمندان	کارشناسی ارشد سلامت سالمندی
کد درس / دروس پیش نیاز:	مکان برگزاری:
۲۶ / آشنایی با مفاهیم پایه سالمندشناسی و ارزیابی جامع سلامت	دانشکده بهداشت و ایمنی
گروه آموزشی متولی: بهداشت عمومی	
تعداد کل واحد درس: ۲	کل مدت زمان تدریس ۵۲ ساعت
تعداد واحد به تفکیک نظری ۱/۵ عملی ۰/۵	عملی ۲۶ نظری ۲۶
روز/ساعت کلاس: یکشنبه ۸ تا ۱۰:۳۰	
شرح دوره:	
در این درس فراگیران با انواع ارزیابی جامع در حیطه های مختلف بررسی و غربالگری سلامت در سالمندان در ستینگ های مختلف (مراقبت در منزل، خانه سالمندان، بیمارستان، درمانگاهها، مراکز سرپایی اعم از روزانه و کلینیک آشنا شوند. همچنین توانمند خواهند شد تا ابزارهای مناسب با وضعیت سلامت سالمند و نیز متناسب با هر یک از ستینگ ها را انتخاب و به کار ببرند و نیز قادر خواهند شد تا نحوه امتیازدهی و رتبه بندی ابزارها را انجام داده و تفسیر نمایند و نتایج کاربرد آنها را برای سالمندان اعلام نمایند.	
هدف کلی دوره:	
افزایش دانش، آگاهی و مهارت دانشجویان در زمینه کاربرد مناسب و صحیح هریک از ابزارهای غربالگری و پایش جامع وضعیت سلامتی سالمندان در حیطه های جسمی، فیزیکی، شناختی، روانی و اجتماعی و نحوه عملی انجام و اجرای آزمونها و کار با انواع ابزارها و تستها در هر یک از ستینگ های مختلف، تشخیص کاربرد مناسب و صحیح آنها و نیز کسب توانایی و مهارت محاسبه امتیاز و رتبه بندی و تفسیر نتایج هریک از ابزارها در هر یک از ستینگ های خدمات و مراقبتهای سالمندی	
اهداف اختصاصی دوره (رفتاری):^۱ از فراگیر انتظار می رود در پایان دوره آموزشی بتواند:	
حیطه شناختی: ۱. اهداف شناختی (Cognitive Objectives) (در پایان این دوره، فراگیران باید بتوانند...) سطح دانش (Knowledge): انواع ابزارهای غربالگری و ارزیابی را در حیطه های مختلف (سلامت جسمی، روانی، عملکردی و اجتماعی) نام ببرد. اجزای تشکیل دهنده یک ابزار ارزیابی جامع سلامت را توصیف کند. سطح درک و فهم (Comprehension): تفاوت بین ابزارهای غربالگری (Screening) و ابزارهای تشخیصی (Diagnostic) را در سالمندان توضیح دهد. منطق استفاده از هر ابزار را بر اساس شرایط خاص سالمند (مثلاً سالمند ناتوان در مقابل سالمند مستقل) تشریح کند.	

سطح به کار بستن (Application):

ابزار ارزیابی مناسب را برای یک سناریوی بالینی مشخص (مثلاً سالمند با شکایت از سرگیجه) انتخاب کند. نحوه امتیازدهی و تفسیر نمرات یک ابزار مشخص (مثلاً مقیاس تعادل برگ یا MMSE) را محاسبه و تفسیر کند.

سطح تجزیه و تحلیل (Analysis):

نتایج حاصل از ارزیابی‌های جامع را برای شناسایی مشکلات اصلی و تعیین اولویت‌های مراقبتی سالمند تحلیل کند. محدودیت‌ها و نقاط قوت هر ابزار ارزیابی را در جمعیت سالمندان ایرانی مقایسه و تحلیل کند.

سطح ارزشیابی (Evaluation):

کیفیت و روایی ابزارهای ارزیابی جامع سلامت را بر اساس مقالات و راهنماهای بالینی ارزشیابی کند. مناسب بودن فرآیند ارزیابی انجام شده برای یک سالمند خاص را قضاوت کند.

۲. اهداف روانی-حرکتی (Psychomotor Objectives)

(در پایان این دوره، فراگیران باید بتوانند...)

سطح تقلید و پاسخ هدایت شده (Guided Response):

اجرای صحیح آزمون‌های عملکردی مانند "برخاستن و رفتن زمان‌دار (TUG)" یا "آزمون تعادل برگ" را تحت نظارت استاد تقلید کند. نحوه برقراری ارتباط مؤثر و مصاحبه با سالمند را در حین انجام ارزیابی اجرا کند.

سطح پاسخ عادت شده (Mechanism):

ابزارهای ارزیابی جامع (مانند پرسشنامه‌های سلامت عمومی، افسردگی و فعالیت‌های روزانه زندگی) را با دقت و بدون خطا تکمیل کند. نتایج ارزیابی را به صورت دقیق در پرونده سلامت سالمند ثبت و مستندسازی کند.

سطح انطباق (Adaptation):

روش‌های ارزیابی را با توجه به شرایط خاص سالمند (مانند نقص شناختی، ناتوانی جسمی یا تفاوت‌های فرهنگی) تغییر دهد و متناسب‌سازی کند.

۳. اهداف حیطه عاطفی (Affective Objectives)

(در پایان این دوره، فراگیران باید...)

سطح دریافت (Receiving):

نسبت به اهمیت ارزیابی جامع و تأثیر آن بر کیفیت زندگی سالمند آگاهی نشان دهد. به احساسات و نگرانی‌های سالمند در حین انجام ارزیابی توجه کند.

سطح واکنش (Responding):

در انجام ارزیابی‌ها با سالمندان همدلی و احترام نشان دهد. برای انجام ارزیابی‌های دقیق‌تر و بهبود مهارت‌های خود داوطلب شود.

سطح ارزش‌گذاری (Valuing):

به نقش کلیدی تیم چندرشته‌ای در تفسیر و کاربرد نتایج ارزیابی ارج نهد. اهمیت رعایت اصول اخلاقی و حفظ کرامت سالمند را در تمام مراحل ارزیابی بپذیرد.

سطح سازماندهی ارزش‌ها (Organization):

بین نیازهای مختلف سالمند (جسمی، روانی، اجتماعی) اولویت‌بندی منطقی انجام دهد.

ارزش‌های حرفه‌ای خود را در تصمیم‌گیری‌های بالینی مبتنی بر ارزیابی سازماندهی کند.

منظور از اهداف رفتاری، بیان انتظارات اساتید برحسب رفتار قابل مشاهده و اندازه‌گیری می‌باشد و با افعال رفتاری همچون تحلیل کردن، پیش‌بینی کردن، توضیح دادن، مجزا کردن، تقسیم کردن، نوشتن، محاسبه کردن، کشیدن و ... بیان می‌شود.

اساتید دوره:

نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	Email	میزان (درصد) مشارکت
معصومه صادقی پور رودسری	استادیار	sadeqipur@yahoo.com	100%

وظایف و انتظارات از دانشجو:

۱	۱. وظایف پیش از کلاس (آمادگی قبلی) مطالعه منابع: مطالعه فصول مشخص شده از کتاب مرجع (مانند هارپر یا منابع سالمندشناسی) و مقالات مرتبط با هر ابزار ارزیابی، پیش از حضور در کلاس. تکمیل پیش‌آزمون‌ها: پاسخ به پرسشنامه‌های کوتاه آنلاین یا کاغذی که استاد برای سنجش دانش پایه و آماده‌سازی ذهن دانشجو ارائه می‌دهد. آماده‌سازی سناریو: در صورت تعیین شدن، دانشجو موظف است یک سناریوی واقعی یا فرضی از یک سالمند (با مشکلات جسمی، روانی یا اجتماعی) را برای بحث در کلاس آماده کند.
۲	۲. وظایف حین کلاس (مشارکت فعال) مشارکت در بحث‌های گروهی: شرکت فعال در بحث‌های کلاسی و گروه‌های کوچک با هدف تحلیل موارد بالینی و تبادل نظر در مورد چالش‌های ارزیابی سالمندان. اجرای نقش (Role-Play): ایفای نقش به عنوان ارزیاب (دانشجو) و سالمند (همکلاسی) برای تمرین عملی مهارت‌های مصاحبه و اجرای ابزارهای ارزیابی. کار با ابزارها: تمرین عملی و گام‌به‌گام اجرای ابزارهای مختلف (مانند TUG, MMSE)، پرسشنامه افسردگی سالمندان) تحت نظارت استاد. یادگیری همتا (Peer Instruction): توضیح مفاهیم و روش‌های ارزیابی به همکلاسی‌ها و دریافت بازخورد از آن‌ها برای رفع اشکالات.
۳	۳. وظایف و تکالیف پس از کلاس (کارهای عملی و پروژه‌ها) تکمیل و تفسیر ابزارها: انجام یک ارزیابی کامل روی یک سالمند واقعی (در صورت امکان) یا شبیه‌سازی شده و تحویل گزارش مکتوب شامل نمرات، تفسیر و توصیه‌های مراقبتی. نگارش گزارش انتقادی: نوشتن یک گزارش کوتاه (۱ تا ۲ صفحه) که در آن یک مقاله یا ابزار ارزیابی مشخص را از نظر روایی، پایایی و کاربرد در جمعیت سالمندان ایرانی نقد و تحلیل کند. پروژه گروهی: طراحی یک برنامه ارزیابی جامع برای یک سالمند فرضی با مشکلات پیچیده و ارائه آن به صورت ارائه شفاهی (Seminar) در کلاس. خودارزیابی و بازخورد: تکمیل فرم‌های خودارزیابی و ارائه بازخورد به استاد در مورد کیفیت آموزش و میزان دستیابی به اهداف دوره.
۴	۴. انتظارات رفتاری و حرفه‌ای (ارتباط با اهداف نگرشی) رعایت اصول اخلاقی: حفظ کرامت، حریم خصوصی و رازداری سالمند در تمام مراحل ارزیابی و ارائه گزارش. همدلی و احترام: برقراری ارتباط مؤثر، صبورانه و توأم با احترام با سالمند و خانواده او. مسئولیت‌پذیری: حضور منظم و به‌موقع در کلاس‌ها، تحویل به‌موقع تکالیف و مشارکت فعال در کارهای گروهی. تفکر انتقادی: توانایی تحلیل اطلاعات، پرسشگری سازنده و ارائه راهکارهای منطقی برای مشکلات ارزیابی سالمندان.

روش آموزشی:

حضور ☒	مجازی ☐	ترکیبی ☐
روش‌های یاددهی - یادگیری:		
یادگیری با رویکرد سخنرانی بازخوردی ☒	یادگیری سیار ☒	
یادگیری مبتنی بر حل مسئله ☒	کلاس وارونه ☐	

☐ یادگیری در گروههای کوچک	☒ یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
☐ یادگیری اکتشافی هدایت شده	☐ یادگیری مبتنی بر سناریوی متنی
☐ سایر ، نام ببرید:	
وسایل کمک آموزشی:	
☒ وایت برد	☒ پروژکتور اسلاید
☐ سایر ، نام ببرید: پرسشنامه ها و ابزارهای ارزیابی	

توضیح: موارد مورد نظر را علامت بزنید.

نحوه ارزشیابی دانشجویان:		
روش ارزشیابی	درصد از نمره کل که متعلق به این روش است	
☒ حضور و مشارکت فعال	۱۰	
☐ انجام بموقع تکالیف	۱۰	
☐ ارائه کلاسی	۲۰	
☐ آزمون میان ترم	۰	
☐ آزمون پایان ترم	۵۰	
☐ سایر، نام ببرید: تعامل موثر با سالمندان	۱۰	
نوع آزمون:		
☒ چهار گزینه ای	☒ تشریحی	☐ جورکردنی گسترده
☐ درست - نادرست	☐ کوتاه پاسخ	☐ سایر، نام ببرید: اجرای عملی و امتیازبندی آزمونهای ارزیابی

محتوی آموزشی دوره			
جلسه	عنوان یا موضوع	روش برگزاری حضور / مجازی	مدرس / مدرسین
۱	معارفه ، معرفی طرح درس و پیش آزمون	حضور	صادقی پور
۲	آشنایی با مفاهیم پایه در طراحی پرسشنامه	#	#
۳	روایی، پایایی و ترجمه و بومی سازی ابزارهای سنجش	#	#
۴	تاریخچه ابزارسازی	#	#
۵	ابزارهای ارزیابی سلامت کلی سالمندان و نحوه اجرای آنها	#	#
۶	ابزارهای ارزیابی شناختی سالمندان و نحوه اجرای آنها	#	#
۷	ابزارهای ارزیابی افسردگی و سلامت روان سالمندان	#	#
۸	ابزارهای ارزیابی وضعیت تغذیه در سالمندان	#	#
۹	ابزارهای ارزیابی وضعیت کارکرد در سالمندان	#	#
۱۰	ابزارهای ارزیابی وضعیت تعادل و خطر سقوط در سالمندان	#	#
۱۱	ابزارهای ارزیابی حمایت اجتماعی و سالمندآوری در سالمندان	#	#
۱۲	ابزارهای ارزیابی آسیب پذیری در سالمندان	#	#
۱۳	آشنایی با ابزارهای تعیین وضعیت مراقبین سالمندان	#	#

۱۴	آشنایی با ابزارهای کیفیت زندگی سالمندان	#	#
۱۵	اجرا و امتیازبندی ابزارهای ارزیابی سالمندان در عرصه	#	#
۱۶	اجرا و امتیازبندی ابزارهای ارزیابی سالمندان در عرصه	#	#
۱۷	آشنایی با ابزارهای سلامت اجتماعی و معنوی در سالمندان	#	#

فهرست منابع:

منابع شامل کتاب‌های درسی، مجلات تخصصی، مقاله‌ها و نشانی وبسایت‌های مرتبط می‌باشد.

الف) کتب: ۱- کتاب مقیاس‌های سنجش سلامت در سالمندی نوشته دکتر علی صدراللهی انتشارات حیدری چاپ ۱۳۹۸

۲- کتاب غربالگری دمانس آزمونهای اعتباریابی شده در ایران- دکتر مهشید فروغان- انتشارات ارجمند آخرین چاپ

۳- کتاب دستنامه ارزیابی سالمندی نوشته جا. هارت فورد انتشارات آنا طب ۱۴۰۰

۴- Hazzard's Geriatric Medicine and Gerontology . Halter et al. 8th ed. 2022

ب) مقالات به روز: مقالات طراحی و اعتبارسنجی پرسشنامه ها

ج) محتوای الکترونیکی: وبسایت‌های حاوی ابزارهای اعتبارسنجی شده ارزیابی

د) منابع برای مطالعه بیشتر: